

Konsumentmarknadsavdelningen

Sammanställning av länens rapportering om utvecklingen inom it-infrastrukturuområdet för år 2013

Sammanfattning

PTS enkät riktad till län och regioner visar att det råder en stark samsyn mellan länen, vad gäller utmaningar och framgångsfaktorer för att nå målen i regeringens bredbandsstrategi. Bilden av att arbetssätt, prioriteringar och ambitionsnivå varierar stort mellan länen, bekräftas dock också. De demografiska, geografiska, socioekonomiska och strukturella skillnader som råder i landet avspeglas i länsstyrelsernas/regionernas olika sätt att arbeta med att främja bredbandsutbyggnad. Dessa skillnader har även inverkan på hur långt man har kommit med sitt arbete. Även organisation och fördelning av arbetsuppgifter mellan aktörerna inom den geografiska regionala indelningen skiljer sig åt, liksom samarbetet dessa emellan.

De som har besvarat enkäten har återkommande lyft samverkan som en viktig faktor för framgångsrikt arbete med bredband. Andra förutsättningar är möjligheten till finansiering via stabila statliga stöd med tydligt regelverk och personella resurser som arbetar strategiskt med bredband.

Bakgrund

Post- och telestyrelsen (PTS) har för tredje året i rad fått i uppdrag att samla in och sammanställa länsstyrelsernas och vissa regioners¹ utveckling på it-infrastrukturuområdet och hur de verkat för att målen i regeringens

¹ Landstingen i Hallands, Skåne och Västra Götalands län samt Gotlands kommun och samverkansorganet i Kalmar län.

breddbandsstrategi nås. Dessa aktörer har haft ett uppdrag gällande it-infrastruktur i sina regleringsbrev respektive villkorsbrev i någon form sedan 2009, då regeringen beslutade om en nationell breddbandsstrategi med det övergripande målet om att år 2020 bör 90 procent av Sveriges hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.

Länsstyrelsernas och regionernas uppdrag har gradvis utökats sedan 2009. Inledningsvis skulle ovanstående aktörer enbart följa utvecklingen i sitt län/region, till att senare även redovisa utvecklingen med särskild inriktning mot mindre tätorter, småorter och glesbygd. 2013 års skrivning kopplar direkt till den nationella breddbandsstrategin, där länsstyrelserna och i vissa fall regionerna, ska verka för att målen i regeringens breddbandsstrategi för Sverige nås. De ska med utgångspunkt i detta:

- *Redovisa hur de verkat för att målen i regeringens breddbandsstrategi ska nås. Redovisning ska göras i enlighet med Post- och telestyrelsens (PTS) anvisningar senast den 1 februari 2014.*
- *Redovisa och kommentera utvecklingen i länet inom it-infrastrukturområdet, med särskild inriktning på mindre tätorter, småorter och glesbygd, samt hur man har bistått PTS i dess uppdrag att följa tillgången på it-infrastruktur.*

I enlighet med skrivningen ovan har de regionala aktörerna en viktig roll i landets breddbandsutveckling. Detta grundar sig inte enbart på deras roll som beslutsfattare när det gäller offentliga medel till breddbandsutbyggnad, utan även som koordinerande aktörer, vilka har möjlighet att påverka och driva utvecklingen framåt - inte minst genom att engagera den lokala nivån. Med en överblick över nuläget i sitt område är de även en naturlig samtalspart till marknadsaktörer.

Det är med utgångspunkt i dessa roller som PTS har tagit fram anvisningar för hur de berörda länsstyrelserna och regionerna ska redovisa utvecklingen inom it-infrastrukturområdet. Liksom förra året har detta gjorts genom en enkät med frågor om bland annat deras samverkan med kommuner, arbetet med breddbandsstrategier, samt uppfattning om framgångsfaktorer och utmaningar. Till detta kommer också en sammanställning av stöd användningen inom kanalisationsstödet och landsbygdsprogrammet under 2013.

I de fall där både länsstyrelse och region ska svara på uppdraget har en gemensam redovisning för dessa två skickats in till PTS. I denna promemoria redovisas PTS sammanställning och övergripande analys av enkätsvaren.

Arbete med bredbandsstrategi

En bredbandsstrategi är ett betydelsefullt verktyg för att arbeta med bredbandsfrågan i länet. Den förhåller sig till både nuläget och till framtida mål samt involverar i de flesta fall olika typer av aktörer i länet. Att ta fram en gemensam strategi har i många fall varit en grund för att samla olika aktörer inom länet/regionen.

För att kunna nå uppställda mål krävs att strategin blir ett levande dokument som följs av en handlingsplan. Oftast är den även en förutsättning för tillsättning av en resurs, exempelvis en bredbandskoordinator. I denna redovisning utgör bredbandsstrategin därför en viktig parameter vid sammanställningen av länens utveckling inom it-infrastrukturområdet.

Vid utgången av 2013 hade 14 län en bredbandsstrategi varav fyra togs fram under det gångna året. Av dessa fyra är det två län som uppger att bredbandsstrategin inkluderas som en del i den regionala digitala agendan. Samtliga län som har bredbandsstrategier eller motsvarande, har på något sätt förankrat sina strategier hos olika parter i länet, vid exempelvis framtagnings- och beslutsfasen. Majoriteten av länen avser att följa upp strategin årligen eller oftare och har någon typ av genomförandeplan för att implementera den.

Sju län saknar idag en bredbandsstrategi. Sex av dessa anger att de arbetar med att ta fram en strategi och att arbetet beräknas vara klart under 2014 eller 2015. Flertalet av dessa uppger att det är i den regionala digitala agendan som it-infrastruktur kommer att inkluderas. Det är endast ett län som anger att man inte kommer att påbörja ett arbete med att ta fram en strategi (se sammanställning på följande sida).

Län	Finns det en regional bredbandsstrategi eller motsvarande i länet?	Pågår arbete med att ta fram en regional bredbandsstrategi och när beräknas den vara klar?	Finns det en genomförandeplan eller motsvarande, som visar hur den regionala bredbandsstrategin ska implementeras?
Dalarna	Ja		Ja
Gävleborg	Ja		Ja
Jämtland	Ja		Nej
Norrbottn	Ja		Ja
Gotland	Ja		Ja
Skåne	Ja		Ja
Västra Götaland	Ja		Ja
Kalmar	Ja		Ja
Stockholm	Ja		Ja
Uppsala	Ja		Nej
Värmland	Ja		Nej
Västmanland	Ja		Ja
Örebro	Ja		Ja
Östergötland	Ja		Ja
Jönköping	Nej	Ja, 2014	
Kronoberg	Nej	Ja, 2014	
Halland	Nej	Ja, 2014	
Södermanland	Nej	Ja, 2015	
Västerbotten	Nej	Ja, 2014	
Västernorrland	Nej	Ja, 2014	
Blekinge	Nej	Nej	
Total	Ja: 14 Nej: 7	Ja: 6 Nej: 1	Ja: 11 Nej: 3

Personella resurser

Ett aktivt och framåtsyftande arbete mot bredbandsmålen kräver resurser hos berörda aktörer. I detta avseende skiljer sig prioriteringar åt. Vissa länsstyrelser/regioner allokera personella resurser till löpande arbete, strategifrågor, samarbeten över organisatoriska gränser och ibland särskilda insatser. Andra koncentrerar i huvudsak resurserna till stödhandläggning.

Mellan dessa ytterligheter finns alla varianter. I vissa län arbetar en enstaka tjänsteman med bredbandsfrågor under en liten del av sin arbetstid. I andra län finns flera personer som har bredbandsfrågor på sitt bord, utan att någon har en uttalad roll att arbeta med samordning på området. Något att betona är att några län sedan flera år har personer vid länsstyrelsen/regionen som av mer eller mindre eget engagemang arbetat strategiskt med bredbandsfrågor. Deras kunskap har varit värdefull för utbyggnaden i länet. Emellertid har idag enbart ett fåtal län en formellt utsedd bredbandskoordinator, med ett övergripande ansvar för strategier och samordning inom bredbandsområdet och tid att enbart ägna sig åt detta område.

Samtliga 21 länsstyrelser/regioner arbetar idag med hantering av stödmedel för bredbandsutbyggnad. Fyra saknar dock helt personella resurser för mer strategiskt arbete med bredbandsfrågor. Även om 17 har resurser som arbetar med mer strategiska frågor finns det en stor variation i hur stor andel av en tjänst som arbetet med bredband utgör. Cirka två tredjedelar av dessa arbetar halvtid eller mindre än halvtid. Resterande tredjedel arbetar mer än halvtid eller heltid.

Bristande resurser på länsstyrelsen/regionen anges som ett hinder för att arbeta med bredband i den omfattning man uppfattar skulle behövas, bland annat för att kunna arbeta strategiskt på regional nivå samt kunna vara ett kompetensstöd till byalag och kommuner. Funktionen bredbandssamordnare eller bredbandskoordinator är något som flera län efterlyser.

”Det finns personal för att handlägga stödansökningar men det finns inget utrymme för strategiska frågor. Något som efterfrågas på alla nivåer. Ett uppdrag med tillhörande anslag för en regional bredbandskoordinator välkomnas därför. Länsstyrelsen anser att det kommer bli nödvändigt framöver för att kunna nå målen i bredbandsstrategin samt att möta den efterfrågan som finns på regional nivå för samverkan, uppföljning och stöttning. Länsstyrelsen ser sig som en självklart regional aktör för uppdraget eftersom det ligger helt i linje med stödhanteringen och behovet av helhetsperspektiv.”

Att bedriva aktiv samverkan kräver också resurser. I flera län delar länsstyrelse och regionförbund på ansvaret för bredbandsfrågorna. Exempelvis drivs arbetet med att ta fram en digital agenda i vissa fall av regionförbundet, medan länsstyrelsen har hand om bland annat stödmedel till utbyggnad. Ett län (Dalarna) beskriver aktuella åtgärder för att samordna och prioritera arbetet med bredbandsutbyggnad:

”Länsstyrelsen avser här i år inrätta ett bredbandskansli där man i samarbete med regionförbundet ska samverka för regeringens målsättningar om 90 procent med anslutningsmöjlighet år 2020.”

Översikt av befintlig och planerad it-infrastruktur

Vid strategiskt arbete med bredband är det av vikt att ha en god bild av såväl befintlig som planerad infrastruktur. Detta underlättar planering och stödanvändning i de områden som marknaden inte bedömer kommersiellt intressanta.

När det gäller översikt av befintlig eller planerad it-infrastruktur i länet är svaren varierande. Några län uppger att kommunerna har översikt över befintlig och planerad it-infrastruktur i kommunala bredbandsstrategier. I ett annat fall ger länsstyrelsen stöd till kommuner i deras arbete med en bredbandsstrategi. Vissa menar att det tidigare gjorts kartläggningar på länsnivå, men att uppdatering behöver göras, alternativt att detta kommer att ske i och med framtagandet av en regional bredbandsstrategi.

I några fall uttrycks även att bilden av befintlig infrastruktur ändras snabbt och att någon sammanställd kartläggning av den planerade it-infrastrukturen inte finns. En orsak kan vara att man saknar underlag om planerad förläggning från berörda aktörer och i vissa enkätsvar anges att man försöker få tillgång till mer detaljerade uppgifter om de kommersiella aktörernas nät och planerade utbyggnad (utöver uppgifter från PTS årliga bredbandskartläggning som man bearbetar regionalt). En länsstyrelse uppger att man årligen begär in uppgifter från kommunerna, vanligen från stadsnäten, och därmed får en god bild av dessa aktörers utbyggnad, men att man inte har en lika bra bild av andra operatörers utbyggnad.

Av svaren framgår även att det är en tolkningsfråga vad som avses med kartläggning. Flera av svaren visar på att det kan finnas en översikt, men att informationen inte alltid är fullständig, exempelvis p.g.a. att den av säkerhetsmässiga skäl inte går att lagra på ett samlat sätt.

Ytterligare svar pekar på vikten av samverkan mellan exempelvis regionförbund, länsstyrelse och kommuner för att kunna kartlägga utbyggnaden på ett bra sätt. Man uppger även att stödmedlen till bredbandsutbyggnad har bidragit till en god kontakt med byalag och andra lokala grupper, vilket även påverkar möjligheten att följa utvecklingen när det gäller utbyggnad i länet.

Stödmedel till bredbandsutbyggnad

Stödmedel till bredbandsutbyggnad bidrar till en positiv it-infrastrukturutveckling i de områden där marknadsmässig utbyggnad inte bedöms ske inom de närmaste åren. I december 2013 avslutades tidigare period av landsbygdsprogrammet (LBP) och under förra året arbetade länen aktivt med användning av tilldelade stödmedel inom programmet. Enligt en grov uppskattning baserat på uppgifter från länsstyrelserna beräknas ca 70 000 hushåll och företag få tillgång till bredband genom medel från LBP under 2013. Vidare beräknas stödmedlen ha bidragit till ca 3 000 km fiberkanalisation. Av tabellen nedan framgår att antal beviljade projekt inom LBP var 376 stycken under 2013. I sju av tio fall var de som beviljades stödmedel lokala utvecklingsgrupper (ekonomiska föreningar). Den resterande andelen som tilldelades medel bestod i huvudsak av kommuner/stadsnät. Bland länens svar påpekas att man utöver stödmedlen bör räkna in allt det ideella arbete som utförs av föreningarna som ansöker om stöd. Detta arbete värdesätts inte i siffror men är mycket betydelsefullt för att utbyggnaden ska komma till stånd.

Tabellen nedan visar länsvis fördelning av stödmedel till bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammet 2013. I några fall utgörs 'annan finansiering' av medel ur kanalisationsstödet då dessa kombinerats med medel ur landsbygdsprogrammet. Det förekommer även i något fall att kommunal och privat medfinansiering tillkommer utanför projekten då länsstyrelsen enbart ger stöd till kanaliseringen.

Totala projektinvesteringar inom landsbygdsprogrammet							
Län	Antal beviljade ansökningar	Total projektinvestering	Varav projektstöd/ huvudstöd	Varav kommunal medfinansiering	Varav PTS medfinansiering	Varav privat medfinansiering	Varav annan finansiering
Blekinge	4	14 186 000	11 349 000	0	2 837 000	0	0
Dalarna	30	55 330 881	29 290 684	0	7 334 079	18 706 118	0
Gävleborg	22	41 193 550	19 919 255	8 153 581	6 443 301	6 677 413	0
Jämtland	12	49 000 000	24 500 000	2 930 000	4 400 000	17 170 000	0
Jönköping	14	68 166 573	33 585 011	4 909 777	8 251 720	21 420 065	0
Kronoberg	25	59 149 115	23 395 286	1 988 709	4 196 914	29 568 206	0
Norrbottn	5	44 094 797	33 131 830	366 000	7 797 967	2 799 000	0
Gotland	23	75 000 000	18 500 000	4 600 000	0	51 900 000	0
Halland	8	46 738 740	26 323 062	0	6 509 114	9 106 564	4 800 000
Skåne	25	146 099 783	80 148 466	4 588 782	13 363 556	46 088 979	1 910 000
Västra Götaland	68	380 300 000	169 283 000	0	26 220 000	184 797 000	0
Kalmar	12	40 677 523	24 759 813	500 000	5 060 873	10 356 837	0
Stockholm	9	61 938 874	32 326 814	5 641 227	14 200 833	9 770 000	0
Södermanland	17	54 538 678	22 609 264	19 078 200	4 660 075	8 191 139	0
Uppsala	10	24 119 168	14 471 502	2 113 832	3 617 874	3 915 960	0
Värmland	18	65 600 000	26 089 500	0	6 658 500	32 852 000	0
Västerbotten	10	44 070 072	30 412 204	1 790 112	8 685 272	3 182 484	0
Västernorrland	21	88 162 392	39 265 175	0	19 791 623	27 028 635	2 076 959
Västmanland	14	30 000 000	21 000 000	0	5 230 000	3 770 000	0
Örebro	7	27 302 733	18 409 687	0	5 393 046	0	3 500 000
Östergötland	22	52 336 650	23 874 624	11 359 976	6 616 832	10 485 218	0
Totalt	376	1 468 005 529	722 644 177	68 020 196	167 268 579	497 785 618	12 286 959

Även inom kanalisationsstödet har stödmedel använts i god utsträckning under 2013. Antalet beviljade ansökningar uppgick totalt till 102 stycken inom detta stöd. Av dessa avsåg ca 57 procent lokala utvecklingsgrupper, 38 procent kommuner/stadsnät och resterande andel privatpersoner eller företag. Totalt bidrog stödmedlen inom kanalisationsstödet till ca 1 700 km kanalisation och stödmedlen omfattade ca 4 000 hushåll och företag. Tabellen nedan visar länsvis fördelning av stödmedel inom kanalisationsstödet 2013. I några fall utgörs 'annan finansiering' av medel ur landsbygdsprogrammet då dessa kombinerats med kanalisationsstödet. Det förekommer även i något fall att kommunal och privat medfinansiering tillkommer utanför projekten då länsstyrelsen enbart ger stöd till kanalisation.²

Totala projektinvesteringar inom kanalisationsstödet							
Län	Antal beviljade ansökningar	Total projektinvestering	Varav projektstöd/ huvudstöd	Varav kommunal medfinansiering	Varav PTS medfinansiering	Varav privat medfinansiering	Varav annan finansiering
Blekinge	3	1 274 500	637 250	364 750	0	272 500	0
Dalarna	11	7 987 690	2 816 045	0	872 755	4 298 890	0
Gävleborg	4	4 870 000	2 435 000	0	665 000	1 770 000	0
Jämtland	2	960 000	480 000	0	0	480 000	0
Jönköping	5	7 548 346	1 601 000	5 638 846	0	308 500	0
Kronoberg	2	1 476 240	645 000	0	385 000	446 240	0
Norrbottn	4	7 849 150	3 924 575	2 025 000	0	1 899 575	0
Gotland	0	0	0	0	0	0	0
Halland	4	24 582 705	3 754 400	0	0	8 948 305	11 880 000
Skåne	12	6 382 874	2 170 435	573 000	442 756	2 497 989	698 694
Västra Götaland	21	19 100 000	9 550 000	0	0	9 550 000	0
Kalmar	3	998 126	499 063	314 063	0	185 000	0
Stockholm	3	3 638 000	2 624 000	0	0	1 014 000	0
Södermanland	4	3 679 894	1 405 447	869 000	434 500	970 947	0
Uppsala	3	317 947	158 348	0	28 174	131 425	0
Värmland	3	17 900 000	1 600 226	0	779 574	15 520 200	0
Västerbotten	6	3 367 496	1 683 748	1 683 748	0	0	0
Västernorrland	0	0	0	0	0	0	0
Västmanland	5	790 000	391 372	0	370 844	27 784	0
Örebro	1	10 500 000	7 000 000	0	0	0	3 500 000
Östergötland	5	4 239 261	1 960 487	0	0	2 278 774	0
Totalt	101	127 462 229	45 336 396	11 468 407	3 978 603	50 600 129	16 078 694

² I Västra Götaland finns även ett tredje finansiellt stöd, VGR:s bredbandsstöd. Detta kan endast sökas av kommuner och används till nya fiberanslutningspunkter i 150 identifierade områden där det inte finns kommersiellt intresse för utbyggnad.

Framgångar och utmaningar

Det råder överlag en samsyn kring vad som är framgångsfaktorer och utmaningar för bredbandsutbyggnaden, även om dessa har olika grad av angelägenhet i olika län.

Med enstaka undantag och varierande formuleringar, nämns i enkätsvaren frågan om finansiering av bredbandsutbyggnaden, statliga stödmedel och de regelverk som kringgärdar dessa, som utmaningar att hantera för en framgångsrik utbyggnad av bredband i områden där det saknas kommersiellt intresse.

Det man uppfattar inte finns idag, men som anses vara en viktig framgångsfaktor, är långsiktigt, enhetligt stöd med ”tydliga, förutsägbara och målstyrningsmässigt vettiga” regler som minimerar riskerna för byalag.

Enligt enkätsvaren förefaller statliga stödmedel till regional utveckling vara en odiskutabel framgångsfaktor, i de områden där marknadskrafterna inte räcker till.

Flera respondenter menar att det finns en osäkerhet bland befolkningen, att det är svårt att skapa efterfrågan och att påvisa nyttan av höghastighetsbredband. Drivande byalag är en framgångsfaktor, men det kan vara besvärligt för fiberföreningarna att få medlemmar. Behov av informationsinsatser nämns av flera.

Byalagens utsatta situation och den finansiella risk man tar, lyfts också fram. En utmaning är brist på eller ”ryckig” tillgång till stödmedel, som man uppfattar har skapat osäkerhet och bristande kontinuitet. Denna har även lett till svårigheter för länsstyrelser och regioner att ge byalagen tydlig information om möjligheter till stöd.

En länsstyrelse lyfter frågan om vem som ska ha ansvaret för pågående och fortsatt bredbandsutbyggnad ur ett samhälleligt perspektiv, med anledning av att man har sett en brist på såväl kunskap som kapacitet hos lokala byalag.

Bredband är ett verktyg för att få ett attraktivt och levande län med god ekonomisk tillväxt och bra företagsklimat. Bredbandsutbyggnad och digital tillgänglighet är några av verktygen för att nå detta. Ansvaret och viljan till utbyggnad ska därför inte till största del ligga på privata aktörer.

För att nå regeringens bredbandsstrategi krävs att det byggs både på ren landsbygd (glesbygd), i tätortsnära områden samt i större tätorter. När det gäller landsbygdens utbyggnad sker denna med hjälp av stöd. Detta har varit framgångsrikt. Kunskapen och engagemanget kring möjligheterna till bredbandsutbyggnad är väl förankrad och fler projekt startas kontinuerligt. Detta engagemang är avhängt stöd och stödjande funktioner från både kommunal och regional nivå. Möjlighet till stöd är mycket viktigt framöver men även kunskap och en stödjande funktion på kommunal och regional nivå måste finnas vilket kan vara en utmaning inte minst för de enskilda kommunerna.

En utmaning som två län lyfter fram är hur tillgången till bredband i villaområden i mindre och mellanstora tätorter ska tillgodoses.

De mindre tätorterna och mellanstora tätorter hamnar mitt emellan. En utmaning blir därför att skapa bra förutsättningar för utbyggnad av de privata aktörerna på kommersiella grunder i dessa typer av städer.

Vi har områden kvar där det troligtvis finns en mindre vilja för marknaden att bygga ut. Framförallt rör det sig om villaområden i mindre och medelstora tätorter.

Nästan undantagslöst framhåller länen och regionerna samverkan som en framgångsfaktor. Det gäller samverkan mellan länsstyrelsen och regionen, med kommuner men också kommunerna emellan i länet. En respondent beskriver hur man samarbetar med politiker, både på lokal och nationell nivå. En annan understryker vikten av att dessa är väl insatta. Nära samverkan mellan de som arbetar med regional tillväxt och landsbygdsutveckling är viktig, enligt svaren. Två exempel på ambitiösa initiativ för att samverka kan hämtas från Dalarna, respektive Skåne:

”Vi inrättade ett regionalt bredbandsforum under 2013, där i huvudsak kommunerna deltar men som även har representation från Högskolan, Landstinget, Företagarna osv. Vi ser framför oss att denna grupp utgör en bra plattform för att diskutera gemensamma frågor, t ex hur man kan arbeta inom kommunerna för att på olika sätt underlätta fiberutbyggnad. Förutom bredbandsforum har vi även ett motsvarande forum, där vi samlar de nätägare vi har i länet. Även detta forum har visat sig vara en uppskattad och utmärkt arena att diskutera mer affärsmässiga vinklar, tankar och best-practise avseende fiberutbyggnad.”

”Det finns en modell för att hjälpa kommunerna att ta fram kommunala bredbandsstrategier. Dessa kommunala strategier är viktiga för den regionala strategin, eftersom det finns olika lokala förutsättningar i hela Skåne bl. a gällande marknadens förmåga att ha hand om utbyggnaden för att nå de uppsatta målen. Strategierna ska vara förankrade i olika kommunala förvaltningar och kommunala ansvarsområden som har

betydelse för bredbandsutbyggnaden, bl. a översiktsplaner, exploateringar, landsbygd mm. Under det senaste året har ett ökat kommunalt intresse för frågan märkts på så sätt att allt fler kommuner frekvent kontaktar Länsstyrelsen med frågor kring stödberättigade områden i just deras kommun, hur möjligheterna till stöd ser ut, etc. Länsstyrelsen bistår med kartor när då efterfrågas. I samband med utlysning av bredbandsmedel under våren 2013 poängterades vikten av kommunal medfinansiering, något som har fått genomslag i ett antal kommuner som tidigare inte har haft något kommunalt engagemang alls.”

Samverkan mellan län och region tar sig även uttryck i att man bl.a. arbetar gemensamt med att bevilja medel och driver samverkansgrupper där t.ex. it-chefer och utvecklingsledare i kommunerna deltar.

Det är viktigt att de bredbandsmål som definierats i länet kopplar till och integreras i annan regional planering exempelvis den regionala utvecklingsstrategin och den regionala utvecklingsplanen (RUS och RUP). Samtliga län som har en strategi anger att de ställda målen även ingår i annan regional planering. Utöver RUS och RUP nämner vissa län andra strategier, såsom den regionala digitala agendan, klimat- och energistrategin samt det regionala landsbygdsprogrammet.

En respondent beskriver att bredbandsutbyggnaden i sig har utvecklat dialogen mellan de lokala utvecklingsgrupperna, kommunerna och länsstyrelsen. Samtliga län har regelbundna möten med kommunerna, men med olika frekvens. Flera uttrycker uppfattningen att samarbete ger en ökad utbyggnadstakt och ett antal län ser ett ökat kommunalt intresse för bredbandsfrågorna.

En länsstyrelse (Östergötland) sammanfattar väl de övriga svaren:

”I den regionala strategin har ett antal kritiska framgångsfaktorer definierats såsom - fortsatt engagemang hos byalag, nätägare, kommuner och länsstyrelsen - regional samverkan - trådlösa teknikers utveckling - tillgången till ekonomiska stödmedel - tätortsutvecklingen - samverkan med marknadsaktörerna.”

Uppdraget att verka för att nå målen i regeringens bredbandsstrategi

Mot bakgrund av den nya skrivningen i 2013 års regleringsbrev respektive villkorsbrev, fanns i enkäten frågan om vilka åtgärder har som har vidtagits i länet för att öka tillgången till 100 Mbit/s. Frågan uppmärksammar kravet på att länsstyrelserna inte bara förhåller sig till bredbandsutvecklingen, utan också prioriterar arbetet mot regeringens bredbandsmål.

Hälften av länsstyrelserna ger uttryck för att de i något avseende har intensifierat sitt bredbandsarbete under 2013. Utifrån svaren är det dock inte möjligt att uttolka vilka åtgärder eller aktiviteter som kan kopplas till den nya skrivningen i regleringsbrevet och vad som ändå skulle ha genomförts.

Bland framåtsyftande åtgärder kan nämnas inrättande av regionalt bredbandsforum eller motsvarande (Dalarna, Skåne respektive Östergötland) och framtagande av ett regionalt och kommunalt bredbandsstöd (Västra Götalandsregionen). Flera län nämner att man har intensifierat samarbetet med kommunerna under året. I Jämtland har en operatörs (Quadracom) affärsmässiga bedömningar skapat en situation där det har blivit angeläget att snabbt vidta åtgärder för att inte tillgängligheten till bredband för invånarna skulle minska drastiskt.

Bland de län som inte redovisar nya satsningar för 2013, finns de som under längre tid har haft ett högt tempo och fortsatt arbetat efter tidigare gjorda planer. Här finns också län som har koncentrerat sina relativt små personella resurser till stödhandläggning.

Sammanfattande reflektioner

Denna rapport visar likheter och skillnader i sättet att arbeta och i vilka utmaningar och framgångsfaktorer som länsstyrelserna/regionerna ser. I huvudsak råder en samsyn över möjligheter och svårigheter. Enkäten redovisar inte i sig hur utbyggnaden har genomförts eller hur långt man har kommit i att förse medborgarna med höghastighetsbredband. För att sätta svaren i relation till faktisk tillgång till bredband, visas i tabellen nedan hur tillgången har

utvecklats under de senaste tre åren. Vi vill understryka att siffrorna i tabellen är preliminära. De slutliga siffrorna kommer att redovisas i samband med publiceringen av PTS årliga bredbandskartläggning i mitten av mars 2014.

Andel med tillgång till bredband via fiber eller fiber-LAN			
	2010	2013	Förändring 2010-2013
Län	Befolkning	Befolkning	Befolkning
Örebro län	30 %	59 %	29 %
Gotlands län	12 %	40 %	28 %
Stockholms län	46 %	70 %	24 %
Västra Götalands län	23 %	43 %	20 %
Uppsala län	31 %	44 %	14 %
Skåne län	30 %	43 %	13 %
Östergötlands län	39 %	52 %	13 %
Västerbottens län	59 %	72 %	13 %
Kalmar län	17 %	29 %	13 %
Gävleborgs län	33 %	45 %	12 %
Jönköpings län	21 %	33 %	12 %
Värmlands län	21 %	32 %	11 %
Södermanlands län	37 %	48 %	11 %
Jämtlands län	28 %	38 %	10 %
Norrbottnens län	39 %	49 %	10 %
Kronobergs län	33 %	42 %	10 %
Hallands län	22 %	31 %	9 %
Västernorrlands län	36 %	44 %	8 %
Västmanlands län	45 %	53 %	8 %
Dalarnas län	24 %	32 %	8 %
Blekinge län	21 %	27 %	6 %
Totalt	33,04%	49,30%	

Källa: Post- och telestyrelsen, PTS bredbandskartläggning 2013, 2014-02-14, avser situationen 1 oktober 2013.

Med enkätsvaren som underlag framträder två grupper. Två tredjedelar av länsstyrelserna/regionerna har tydligt stödfokus – dvs. koncentrerar sina personella resurser till stödhandläggning. Den sista tredjedelen har strategifokus, där man arbetar strategiskt med olika metoder och aktiviteter och där bredbandsstöden är en viktig komponent i ett större sammanhang.

PTS lägger ingen värdering i vilken av de två grupperna som det för olika länen/regionerna är eftersträvansvärt att befinna sig i. Det finns förklaringar till varför man arbetar på olika sätt i olika län, vilka nämns inledningsvis i rapporten. Till det kan läggas historiska skäl, tillgång till kompetens samt vilken roll eldsjälarna har haft i respektive organisation. PTS väljer att tolka underlaget

som att länen befinner sig i olika stadier i utvecklingen mot ett strategiskt arbetssätt.

Samtidigt kan också konstateras att det förefaller vara de statliga bredbandsstöden som är motivet för vissa län att närma sig bredbandsfrågan överhuvudtaget. I dessa län är bredbandsstöd en förutsättning för att börja arbeta strategiskt. Eftersom strategier dock är en förutsättning för målmedvetet och långsiktigt arbete med bredbandsfrågor bör de tas fram i ett tidigt stadium så att medel till bredbandsutbyggnad kan användas effektivt och där de bäst behövs. Utan att redogöra för de speciella förutsättningar som råder för flera län i Sverige, kan man konstatera att de flesta av de län som har haft högst tillväxttakt befinner sig i den grupp av länsstyrelser/regioner som har ett tydligt strategifokus.

Enkäten redovisar faktiska omständigheter under 2013, medan tillväxttakten i tabellen speglar tidigare gjorda insatser (t.ex. marknadsmässigt betingade eller insatser med hjälp av bredbandsstöd). Det kan inte nog understrykas att förutsättningarna för olika län är allt annat än lika, till exempel vad gäller attraktiviteten för kommersiella aktörer att bygga ut bredband. Trots det ger tabellen en indikation på hur man över åren har arbetat i växelverkan med marknaden, vilket har lett till den situation som råder idag.

I takt med att län som idag har en hög utbyggnadstakt närmar sig de sista procenten av befolkningen, kommer tillväxttakten för dessa att mattas av. De län som idag har en lägre utbyggnadstakt och som överger stödfokus till förmån för mer strategiorienterat arbetssätt kommer istället sannolikt att öka sin tillväxttakt, tills dess att målen för bredbandstillgången är nådda.